

RENEŠANSA

Severna renesansa

- Nizozemska in nemčija
- 1400 – 1570
- Izvirnost sodobnikov renesanse
- Na severu preporod antike nima zanimanja
- Umetniki sledijo drugačnim načelom
- Telo uporablja realistično
- Na J močen vliv antike – Italija, Grčija...
- Študij perspektive in kompozicije se naslanja na znanstvena spoznanja (globina)
- ANATOMIJA – spoznavanje iz medicine
- Na severu se navezujejo na gotsko tradicijo in naravo (na severu gotov ne sovražijo tako kot na jugu)
- Slogovne in vsebinske značilnosti:
 - a) Telo upodablja realistično, po modelu
 - b) Linearne perspektive ni
 - c) Za globino: izkustvena, zračna (robovi predmetov v daljavi so zamegljeni) in barvna (toplejše barve so spredaj) perspektiva
 - d) Natančno odslikovanje vsakodnevnega življenja
 - e) Prikrit simbolizem
 - f) Nova slikarska tehnika – oljno slikarstvo

Pozna renesansa – MANIERIZEM (1525 – 1600)

- Prehodno obdobje
- Razbita je "božanska" simetrija
- Novi estetski kanon
- Kršenje pravil visoke renesanse
- Intelektualni upor
- Mladi pritegnejo z deli, ki niso enostavna in skladna
- MANIERA – osebni stil, način, manira
- ARHITEKTURA
 - a) Negacija estetskega kanona visoke ren.
 - b) Rušenje idealnih proporcev, razmerij
 - c) Dekoracija!!!
 - d) Kopičenje enakih arhitekturnih členov + paralelizem
 - e) Zanimiv ambient postane dvorišče
 - f) Povdarena je rustika (cela stavba)
 - g) Notranjost je bolj pomembna kot zunanost
 - h) Uvajanje asimetričnega tlorisa

PRIMER: Vasari, Palača Uffizi, 1560 – 1581, Firenze

(Pilastri – po 2 skupaj, stebri – po 2 skupaj, odprto dvorišče, spodnje nadstropje ni tako masovno kot zgornja nadstropja, simetričnost, veliko okraskov na fasadi)

- a) Nekateri mladi arhitekti vstrajajo pri nadeljevanju klasične, antične arhitekture
- b) Dosledno se držijo antičnih zapovedi
- c) Dokazovali so svoje znanje antike

PRIMER: Andrea Palladio, vila Rotonda, 1566 – 1606, Vincenza

(Tloris v obliki grškega križa, stopnice, vse je rahlo dvignjeno, stebri, timpanon (trikotnik), kupola na sterini, prazna fasada/brez okraskov)

- KIPARSTVO:

- a) Zahtevne kompozicijske rešitve
- b) Odpoved kanonu idealnih proporcev
- c) Disproporcionalnost – figure razpoteegnjene, sloke, nestabilne, prepletene
- d) Figura serpentinata!!
- e) V osi razgibana obla plastika
- f) PATOS, dinamičnost, pretiravanje

PRIMER: Giambologna, Ugrabitev Sabink, 1581 – 1582, Loggia dei Lanzi, Firenze

(Figura serpentinata, izrazit patos, dinamičnost, disproporcionalnost)

- SLIKARSTVO:

- a) Kršenje ideala renesančnosti
- b) Dinamične kompozicije
- c) Kovinski, vijolični, roza odtenki barv
- d) Osrednji motiv decentraliziran
- e) Podaljšane, razvlečene figure v pretiranih, nelogičnih, neudobnih, zavitih položajih
- f) Pod lupino se skriva čustvena razburkanost
- g) Prostor ni več pregleden
- h) Zapletena vsebina

PRIMER: Parmigianino, Madona z dolgim vratom, 1535, Firenze, Uffizi

(Proporcije trupa niso več realne, prostor ni več pregleden, nesimetričnost, neudoben/nerealen položaj Jezusa, leva stran slike je bistveno bolj polna kot desna, za vsebino ne vemo kaj se dogaja)

PRIMER: Tintoretto, Odkritje trupla sv. Marka, 1562, Milano

(Glavno dejanje je decentralizirano, prostor ni logičen, vsebina dejanja ni očitna/razumljiva, dinamična kompozicija, razpotežnjene figure)

PRIMER: El Greco, Laokoontova skupina pred Toledom, 1610 – 1614, NG Washington

(Pastelne, kovinske barve, razpotežnjene figure, figure so v nelogičnih/neudobnih položajih, zgodba ni razvidna, osrednje dejanje je decentralizirano, pod površjem se skrivajo burna čustva)

Renesansa na Slovenskem

- 16. stol.
- Reformacija – proti zidanju novih cerkva
- Proti upodabljanju svetnikov
- Renesansa našim krajem ostane tuja
- Ni razumevanja za prebujanja antičnih idealov
- V 16. stol. pri nas le Renesančni odmevi

- ARHITEKTURA:

- a) Specifika podeželskega stavbarstva – tabori
- b) Velika pozornost renesančnim trdnjavam
 - Oblikovanje po antičnih zgledih
 - Praviloma nizka gradnja
 - Centralni tloris (kvadratna ali pravokotna oblika)
 - Vokalni obrambni stolpi
 - V jedru trdnjave dvorišče obdano z arkadami
 - Pritličje na zunanjsčini poševno izvedeno
 - Plastično oblikovan vrh s strelnimi predahi
 - Krepitev stanovanjske funkcije

PRIMER: grad Brežice, 1529

(Nizka, masovna gradnja, več povdarka na notranjosti, stene so poševno (tako so zato, da se lažje branijo pred topovskimi krogami), strelski predahi, štiri stolpi, v središču je dvorišče)

- c) V profani arhitekturi povdarek na mestni hiši in

palači

- Gotska arhitekturna dediščina
- V nadeljevanju novi renesančni elementi:
 - 1) Arkadno dvorišče
 - 2) Razgibana fasada
 - 3) Pomoli
 - 4) Nadstropna loža s stopnišči
 - 5) Velika okna
 - 6) Poslikava

PRIMER: Rotovž, Maribor, druga polovica 16. stol.;

Homanova hiša, Škofja loka;

Šivčeva hiša, Radovljica

- KIPARSTVO:
 - a) Oltarna plastika
 - b) Nagrobnik (označuje grob)
 - c) Epitaf (ločen od trupla; spominska plošča; kamnita plošča, ki se postavi vertikalno na steno)
 - d) Kenotaf (grob; grobnica; brez trupla; moški se bojujejo v tujini, družina ne dobi trupla)

PRIMER: Osbalt Kittel, Nagrobnik Krištofa Rabarja, 1527, Gornji grad

Pektoral:

Pastoral:

- SLIKARSTVO:
 - a) Slgovna dvojnost
 - b) Razdvojenost med gotsko tradicijo in prihajajočo renesanso
 - c) Freske v cerkvi sv. Primoža in Felicijana nad Kamnikom
 - Severna stena: Prihod treh kraljev (1504)

- Južna stena: Freske na temo Marijinega življenja

- Severna stena: Zavetnica s plaščem

